

Behandelwijzer maagkanker

www.nwz.nl

Inhoud

1. Een kwaadaardige afwijking in de maag	5
2. Welke aanvullende onderzoeken krijgt u?	7
3. Het behandelplan	9
4. Het behandelteam	11
5. Voeding en conditie	13
6. Ondersteuning bij kanker	15
7. Meer informatie	17
8. Contactgegevens	19

Er is bij u een kwaadaardige afwijking in de maag gevonden (maagkanker). Verder onderzoek is nodig om de uitgebreidheid van de ziekte vast te stellen. Afhankelijk van de uitslag van de onderzoeken krijgt u een behandelplan op maat voorgesteld.

In deze behandelwijzer vindt u algemene informatie over:

- **de aandoening**
- **de onderzoeken**
- **de behandeling**
- **de nazorg**

U krijgt hierover natuurlijk ook persoonlijk uitleg van uw arts en andere zorgverleners.

In deze behandelwijzer kunt u alles nog eens rustig nalezen.

■ 1. Een kwaadaardige afwijking in de maag

U heeft een onderzoek van uw maag gehad, een zogenaamde gastroscopie. Daarbij is een afwijking gevonden welke verdacht is voor een kwaadaardige afwijking (maagkanker). Tijdens het onderzoek zijn kleine hapjes weefsel (biopten) weggenomen uit deze afwijking en naar de patholoog gestuurd voor onderzoek. De beoordeling van dit weefsel is noodzakelijk om aan te tonen dat het daadwerkelijk om kanker gaat: een kwaadaardige tumor.

Hoe ontstaat kanker?

Ons lichaam bestaat uit miljarden cellen. Om oude en beschadigde cellen te vervangen, zijn nieuwe cellen nodig. Deze ontstaan door celdeling. Eén cel deelt zich in 2 nieuwe cellen, die zich ook weer delen. Meestal kan het lichaam de celdeling goed regelen. Bij kanker is deze celdeling echter verstoord.

Er zijn miljoenen celdelingen per dag. Dan kan er iets mis gaan. Door toeval, maar ook door schade door roken, alcohol of te veel zonlicht bijvoorbeeld.

Meestal repareert het lichaam deze schade vanzelf.

Soms stopt de celdeling niet op tijd en gaan de cellen door met delen. De cellen die zo ontstaan, verschillen van de oorspronkelijke cel. Ze zijn anders van structuur en hebben geen nuttige functie. Doordat de cellen doorgroeien ontstaat uiteindelijk een gezwel. Dit noemen we een tumor. Een tumor kan zich uitbreiden tot in het omringende weefsel en veel schade veroorzaken. Ook kunnen de cellen uitzaaïen. Dit gedrag van de cellen maakt het kwaadaardige cellen.

Groeiwijze

In het begin zit maagkanker in een klein gebied van de maag. De tumor is dan niet doorgegroeid in de maagwand en geeft vaak nog geen klachten. Een tumor kan op verschillende manieren verder groeien:

- via de maagwand in het onderste deel van de slokdarm. Dit kan vooral gebeuren bij een gezwel bij de maagingang (cardiatumor)
- via de maagwand in het bovenste deel van de dunne darm. Dit kan vooral gebeuren bij een gezwel bij de maaguitgang
- dwars door de maagwand heen waardoor het de buitenkant van de maag bereikt. Soms groeit het gezwel in organen ernaast. Bijvoorbeeld in de alvleesklier, de dikke darm, de milt of lever

Uitzaaiingen

Kanker kan ook uitzaaien. Uitzaaiingen noemen we metastasen. Groeit de tumor door, dan neemt de kans toe dat er kankercellen losraken en zich verspreiden.

Uitzaaiingen kunnen ontstaan doordat:

- kankercellen zich kunnen verspreiden via de lymfe. De kankercellen komen dan eerst terecht in de lymfeklieren rond de maag. Via deze lymfeklieren kunnen kankercellen later ook andere lymfeklieren in het lichaam bereiken
- kankercellen kunnen zich ook via het bloed verspreiden. Ze kunnen dan uitzaaien naar organen als de lever en de longen
- kankercellen kunnen losraken en zich in de buikholte verspreiden. Daar kunnen ze uitgroeien tot uitzaaiingen. Hierdoor kan vocht in de buik ontstaan. Dit vocht heet ascites. Hierdoor kan de buik opzetten en pijnlijk aanvoelen

Welke klachten kunt u krijgen?

In het begin veroorzaakt maagkanker meestal geen klachten. Naarmate de ziekte zich uitbreidt kunnen wel klachten ontstaan.

- gewichtsverlies door minder eetlust en/of een afkeer van bepaald voedsel
- pijnlijk gevoel in de maagstreek, misselijkheid en een vol gevoel
- passageklachten: het gevoel dat het eten niet wilt zakken, soms leidend tot braken
- vermoeidheid
- zwarte ontlasting

■ 2. Welke aanvullende onderzoeken krijgt u?

Nadat u het weefselonderzoek in uw maag heeft gehad, krijgt nog u aanvullende onderzoeken. Dit is nodig om een goed behandelplan te kunnen opstellen. U gaat het zogenoemde zorgpad maagkanker volgen. U krijgt hierover meer uitleg van de casemanager of de verpleegkundig specialist. Dit zijn de zorgverleners die uw vaste aanspreekpunten tijdens de behandeling zijn. In hoofdstuk 5 vindt u meer informatie hierover.

Bloed, nierfunctie, CT scan

Uw bloed wordt onderzocht op het hemoglobinegehalte. Hemoglobine is een stof die voorkomt in de rode bloedlichaampjes. Ook wordt de nierfunctie (GFR) bepaald. Dit is van belang voor de CT scan. De CT scan onderzoekt de buik en de longen.

De buik laat zien of de tumor ook in andere organen is doorgroeid of uitgezaaid. Ook kunnen er vergrote lymfeklieren te zien zijn. Bij de longen wordt gekeken of er uitzaaiingen zijn.

Meer informatie over de CT scan ontvangt u tijdens uw afspraak of kijk op de website van Noordwest www.nwz.nl/patiëntenfolders

Overige onderzoeken

Mogelijk zijn er nog meer onderzoeken nodig. Er wordt bijvoorbeeld soms nog een PET scan gemaakt of een kijkoperatie verricht. Dit geeft extra informatie over de tumor. Als er in uw geval meer onderzoeken moeten plaatsvinden, hoort u dit van uw arts.

■ 3. Het behandelplan

De behandeling van maagkanker is afhankelijk van:

- de omvang en de plaats van de tumor
- of er wel of geen uitzaaiingen zijn
- hoe goed uw lichamelijke conditie is

De behandeling van maagkanker kan verschillende onderdelen bevatten:

- een operatie
- radiotherapie (bestraling)
- medicijnen: chemotherapie of doelgerichte therapie
- het plaatsen van een stent (een buisje)
- een combinatie van de hierboven genoemde behandelingen

Curatief of palliatief?

De behandeling kan curatief of palliatief zijn.

- bij een **curatieve** behandeling is genezen van de ziekte nog mogelijk. De behandeling is dan gericht op genezing
- bij een **palliatieve** behandeling is genezen niet meer mogelijk. De behandeling is dan bedoeld om de ziekte zoveel mogelijk af te remmen en de klachten te verminderen

Het opstellen van het behandelplan

Zodra de uitslagen van de aanvullende onderzoeken bekend zijn, worden ze eerst besproken in de zogenaamde oncologiebespreking. Dit zogenoemde **multidisciplinair overleg** of MDO is een overleg waarbij meerdere medisch specialisten en andere zorgverleners aanwezig zijn.

Bij dit overleg zijn ook altijd medisch specialisten van het academische ziekenhuis Amsterdam UMC aanwezig. De bespreking vindt elke week op dinsdag plaats.

Als dit team uw onderzoeksresultaten bespreekt, brengt ieder lid zijn of haar eigen deskundigheid in. Gezamenlijk stellen de aanwezige deskundigen het beste behandelplan op. U bent hier zelf niet bij.

U krijgt het advies van uw arts

U krijgt het advies van het multidisciplinaire overleg tijdens uw eerstvolgende afspraak met uw maag-darm-lever arts (MDL-arts). Hij of zij bespreekt dan het voorgestelde behandelplan met u. We informeren ook uw huisarts over de diagnose en de voorgestelde behandeling. Dit gebeurt digitaal.

Twijfelt u of de behandeling zin heeft?

Misschien twijfelt u of de voorgestelde behandeling zinvol is. Bijvoorbeeld omdat de belasting van de behandeling en de eventuele bijwerkingen niet opwegen tegen het resultaat dat u mag verwachten.

U kunt dit dan in alle openheid met uw behandeld arts (en/of huisarts) bespreken. U bepaalt uiteindelijk zelf welke behandeling u al dan niet wilt ondergaan.

3 goede vragen

U kunt de volgende 3 vragen aan de arts voorleggen om samen tot een goed besluit te komen welke behandeling het beste bij u past:

- wat zijn mijn mogelijkheden?
- wat zijn de voor- en nadelen van die mogelijkheden?
- wat betekent dat in mijn situatie?

Meer informatie over de 3 goede vragen vindt u op www.3goedevragen.nl.

Besluit u om af te zien van een behandeling? Bespreek dit dan duidelijk met uw hoofdbehandelaar.

Uw gesprek opnemen

Tijdens het gesprek over de behandelkeuze met uw zorgverlener komt vaak veel aan de orde. Zo veel dat u misschien niet alle informatie onthoudt. U kunt dan het gesprek opnemen, bijvoorbeeld met uw mobiel. Geef dit dan door aan uw zorgverlener. Ook is het handig dat u iemand meeneemt: 2 horen meer dan 1! Let wel: u mag **absoluut geen** geluidsopname verspreiden of publiekelijk delen, bijvoorbeeld via sociale media. Bespreek dit altijd met uw zorgverlener, dit geldt ook voor beeldopnames.

Meer informatie hierover vindt u op nwz.nl/consult.

■ 4. Het behandelteam

Het team dat u behandelt, bestaat uit meerdere deskundigen: dit heet multidisciplinair. Dit zijn artsen (medisch specialisten) en verpleegkundigen. Ze zijn gespecialiseerd in onderzoek naar en behandeling van afwijkingen in de maag. Tijdens een bepaalde periode is steeds 1 arts verantwoordelijk voor uw medische behandeling. Hij of zij is dan uw hoofdbehandelaar.

Vanaf..... is uw hoofdbehandelaar:

dr., functie:.....

Behalve met uw hoofdbehandelaar krijgt u met andere zorgverleners te maken. Mogelijk ondergaat u een behandeling op meerdere afdelingen. Misschien zelfs in een ander ziekenhuis. Daarom krijgt u van ons een aantal zorgverleners toegewezen die uw vaste aanspreekpunten zijn.

Uw vaste aanspreekpunten

De casemanager chirurgische en interne oncologie of de verpleegkundig specialist MDL zijn uw vaste aanspreekpunten. Zij blijven dit uw gehele onderzoeks- en behandeltraject. Dit zijn:

- Donna Ruijter, casemanager. Donna is verpleegkundige speciaal opgeleid voor de opvang en begeleiding van patiënten met onder andere maagkanker
- Mariska Bloedjes is verpleegkundig specialist. Mariska is verpleegkundige die zich heeft gespecialiseerd in medische zaken op het gebied van onder andere maagkanker

U kunt bij beiden terecht met uw vragen. In hoofdstuk 9 vindt u de contactgegevens van hen.

■ 5. Voeding en conditie

Uw ziekte en de behandeling kunnen uw voedingstoestand verstoren. Ook kunt u last krijgen van vermoeidheid en een verminderde conditie. Terwijl een goede voedingstoestand en een goede lichamelijke conditie juist een positief effect kunnen hebben op de behandeling van kanker. In dit hoofdstuk leest u wat u kunt doen om uw voedingstoestand en conditie zo goed mogelijk op peil te houden.

Energie en eiwitten

Als u ziek bent en behandeld wordt, gebruikt het lichaam meer energie dan normaal. Bovendien heeft het lichaam meer eiwitten nodig voor de opbouw van cellen, spieren en organen. Eiwitten zitten vooral in melk, melkproducten, kaas, vlees, vis, kip, ei, vegetarische vleesvervangers, noten en peulvruchten.

Onbedoeld afvallen

U kunt door uw ziekte en/of de behandeling ondervoed raken. Als u in korte tijd veel gewicht verliest, wordt vooral spiermassa afgebroken. Dit is ongunstig voor uw herstel.

Het maakt daarbij niet uit hoe zwaar u normaal gesproken bent. Ook als u normaal gesproken overgewicht heeft, kan het zijn dat uw voedingstoestand nu toch niet optimaal is. Overgewicht zegt namelijk vooral iets over vetreserves en niet zozeer iets over conditie of spiermassa.

We adviseren u om u één keer per week te wegen. Valt u 1 of meer kilo('s) per week af? Neem dan contact met ons op.

Diëtist

Bent u onbedoeld afgevallen? En lukt het niet om via gewone voeding voldoende energie en eiwitten binnen te krijgen? Dan verwijzen we u naar een diëtist voor advies. Indien nodig krijgt u aanvullende drinkvoeding.

Meer informatie vindt u in de folder 'Ongewild afvallen'. Deze folder vindt u op www.nwz.nl/patientenfolders.

Uw lichamelijke conditie

Bewegen helpt, zo blijkt uit onderzoek. U kunt de kanker en de behandeling dan beter doorstaan. Ook herstelt u sneller. Wees daarom actief, is ons advies, ook al is dit misschien moeilijk. Blijf zoveel mogelijk werken, sporten en/of het huishouden doen.

Kies een vorm van bewegen die bij u past en die u prettig vindt. Dat maakt het makkelijker om het vol te houden. Eventueel kan een gespecialiseerde fysiotherapeut u helpen om uw conditie zo goed mogelijk op peil te houden. Uw casemanager of verpleegkundig specialist kan u hierover verder informeren. Op deze manier levert u zelf een bijdrage aan uw herstel.

■ 6. Ondersteuning bij kanker

De behandeling van kanker is lichamelijk en emotioneel zeer aangrijpend. Mogelijk brengt de ziekte spanningen met zich mee voor uzelf en uw omgeving. U kunt dit dan met de casemanager of de verpleegkundig specialist bespreken. Zij ondersteunen u of verwijzen u door naar een andere zorgverlener. Eventueel gebruiken ze een zogenaamde lastmeter. Hiermee brengen ze uw lichamelijke en psychosociale klachten in kaart.

Heeft u ondersteuning nodig? Vraag dan bij uw zorgverzekeraar na of u de kosten vergoed krijgt.

Kijk ook op www.nwz.nl/kosten.

Registratie van kanker: van groot belang

Wetenschappelijk onderzoek is belangrijk om in de toekomst kanker te voorkomen en de behandeling te verbeteren. Daarvoor hebben wij gegevens nodig van mensen die nu kanker hebben. Het Integraal Kankercentrum Nederland verzamelt deze gegevens in de Nederlandse Kankerregistratie. Onderzoekers kunnen alleen gegevens opvragen uit deze registratie zonder dat uw gegevens herkenbaar voor hen zijn. Mocht u bezwaren hebben tegen deze registratie dan kunt u dit schriftelijk kenbaar maken via:

- e-mail, fg@iknl.nl
- een brief naar Integraal Kankercentrum Nederland
t.a.v. functionaris gegevensbescherming
Postbus 19079
3501 DB Utrecht

Meer informatie over dit onderwerp vindt u in de IKNL-brochure 'Registratie van kanker'. Deze brochure ligt in het folderrek van de diverse afdelingen van de afdeling oncologie. U vindt de brochure ook op www.nwz.nl/wetenschaponcologie

Verder informatie over de verwerking van uw gegevens verwijzen we naar de privacyverklaring van Noordwest, www.nwz.nl/privacy

■ 7. Meer informatie

- www.mlds.nl
voor mensen met maag-, darm-, en leverproblemen, waaronder maagkanker
- www.kwfkankerbestrijding.nl
stichting voor wetenschappelijk onderzoek en fondsenwerving
- www.nfk.nl
Nederlandse Federatie van Kankerpatiëntenorganisaties
- www.kankerspoken.nl
informatieve website voor kinderen
- www.kanker.nl/infolijn
telefonische hulpdienst voor kankerpatiënten en hun naasten
- www.iknl.nl
Integraal Kankercentrum Nederland
- www.spks.nl
lotgenotencontact voor patiënten met kanker aan het spijsverteringskanaal
- www.toekomstnakanker.nl
informatie over ondersteuning en begeleiding bij en na kanker
- www.anntaveirne.nl
informatie over revalidatie onder begeleiding van een fysiotherapeut
- www.netwerkoncologischezorg.nl
psychosociale ondersteuning, voedingsadviezen en begeleiding bij sport en beweging

■ 8. Contactgegevens

Heeft u vragen over uw onderzoeken of afspraken? Valt u meer dan 1 kilo per week af? Of heeft u een andere vraag? Bel dan met de casemanager of de verpleegkundig specialist:

- Donna Ruijter: 072 - 548 3324
van 8:30 - 16:30 uur alleen op maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag
- Mariska Bloedjes: 072 - 548 3324
van 8:30 - 16:30 uur alleen op maandag, dinsdag en woensdag

Wanneer moet u meteen naar het ziekenhuis bellen?

U moet meteen contact opnemen als u:

- bloed braakt
- als u niet meer kunt eten

Op werkdagen binnen kantooruren (8:30 - 16:30 uur) belt u naar de casemanager (072 - 548 2400) of de verpleegkundig specialist (072 - 548 3324)

's Avonds, 's nachts en in het weekend belt u de spoedeisende hulp:

- locatie Alkmaar: 072 - 548 2488
- locatie Den Helder: 0223 - 69 6661

Noordwest Ziekenhuisgroep

Postbus 501

1800 AM Alkmaar

www.nwz.nl

tel 072 - 548 4444

Colofon

Redactie oncologie-chirurgie slokdarm- en maagkanker
communicatie

Druk Ricoh

Bestelnummer 287569

Op alle onderzoeken en behandelingen van Noordwest Ziekenhuisgroep zijn de algemene voorwaarden van Noordwest Ziekenhuisgroep van toepassing, zie www.nwz.nl